

Abordări colaborative pentru dezvoltare urbană sustenabilă în România

Eveniment EUI pentru îmbunătățirea capacității administrative a orașelor
Cluj-Napoca, România
16-17 Septembrie 2025

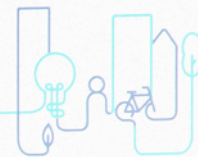
EUROPEAN
URBAN
INITIATIVE

EUI CAPACITY BUILDING / ÎMBUNĂTĂȚIREA CAPACITĂȚII

16-17.09.2025, Cluj-Napoca, Romania

*The pathway from individual effort to shared success:
Collaborative approaches to sustainable urban development in Romania*

*Drumul de la efortul individual la succesul comun:
Abordări colaborative pentru dezvoltare urbană sustenabilă în România*

Co-funded by
the European Union

EUROPEAN
URBAN
INITIATIVE

URBACT

Co-funded by
the European Union
through

ROMANIA

EUI Capacity Building Event Collaborative approaches to sustainable urban development in Romania

1 Feedback

Future Collaboration Opportunities

Motto-ul evenimentului:

*“Dacă vrei să ajungi repede, mergi singur,
Dacă vrei să ajungi departe, mergeți împreună....”*

Raport elaborat de:

Adele Bucella și Richard Harding - experți EUI

Petra Szávics, Ioana Ivanov și Sebastian Bonis - moderatori

Cu sprijinul:

Magdalena Baidan, EUI și Mihaela Florea, Punctul de Contact Urban, România

Mai multe fotografii [aici](#).

CUPRINS

01

Introducere

Dezvoltarea urbană sustenabilă
în România

02

03

Abordări strategice privind cooperarea
în zonele urbane funcționale

Cooperarea în zonele urbane
funcționale și guvernanta multi-level

04

05

Atragerea de resurse pentru cooperare
în zonele urbane funcționale

Vizite de studiu

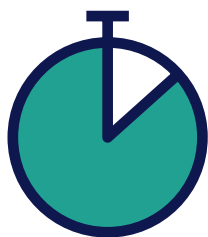
06

07

Concluzii și recomandări

01 Introdurre

DESPRE EVENIMENT, PE SCURT:

2 ZILE
DURATA

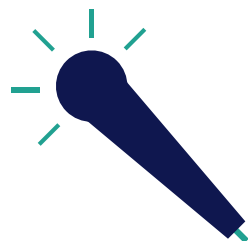
111
PARTICIPANȚI

51
ORAȘE
PARTICIPANTE

12
SESIUNI

20
SPEAKERI

5
FACILITATORI

CONTEXT

Inițiativa Urbană Europeană (EUI) sprijină orașele din UE să-și consolideze capacitățile și cunoștințele, ajutându-le să dezvolte soluții inovatoare, transferabile și scalabile pentru provocările urbane critice. În cadrul programului său de consolidare a capacităților, Punctul de Contact Urban al EUI în România, împreună cu Secretariatul EUI, a organizat, în perioada 16-17 septembrie 2025, un eveniment găzduit de Agenția de Dezvoltare Regională Nord-Vest, Cluj-Napoca.

Evenimentul a avut ca scop creșterea gradului de constientizare în rândul instituțiilor locale, regionale și naționale, a asociațiilor și a experților cu privire la importanța unei abordări colaborative, pe mai multe niveluri, între autoritățile relevante pentru elaborarea și punerea în aplicare a strategiilor și politicilor de dezvoltare urbană durabilă la nivelul zonelor urbane funcționale (FUA).

Orsolya-Mária Kövér, Secretar de stat, Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației în deschiderea evenimentului

Marcel Boloș, Director general, Agenția de Dezvoltare Regională Nord-Vest, adresând un cuvânt de bun venit participanților.

Gabriel-Calin Onaca, DG REGIO prezentând perspectiva europeană privind dezvoltarea urbană durabilă.

ÎNVĂȚARE INTERACTIVĂ

Peste 100 de participanți de la toate nivelurile de guvernare s-au întâlnit la sediul Agenției de Dezvoltare Regională Nord-Vest (Cluj-Napoca) pentru a împărtăși experiențe privind abordările colaborative pentru dezvoltare urbană durabilă (SUD) în România.

Aceștia au reprezentat municipalități românești, zone metropolitane, instituții regionale și naționale. S-au alăturat alte patru orașe europene, pentru a împărtăși exemple de bune practici.

Acest raport documentează sesiunile evenimentului, exemple de cazuri din opt orașe, precum și vizitele de studiu efectuate la Cluj-Napoca.

În raport veți găsi linkuri către informații suplimentare despre exemplele prezentate.

Raportul evenimentului a fost conceput pentru a ajuta cititorul să înțeleagă principalele sesiuni ale evenimentului, după cum urmează:

01

Dezvoltarea urbană sustenabilă în România - prezentare generală

02

Colaborarea la nivelul zonelor urbane funcționale - sesiune de dezbateri și Forumul Primarilor

03

Abordări strategice privind cooperarea în zonele urbane funcționale - inclusiv contribuții ale reprezentanților Băncii Mondiale și ai OECD

04

Identificarea de resurse pentru colaborare în zonele urbane funcționale

05

Cooperarea în zonele urbane funcționale și guvernanta multi-level

Activitățile au fost interactive și axate pe învățare reciprocă.

- Discuțiile au permis diferitelor orașe din România să obțină informații despre demersurile altor orașe la nivel național și local.
- În sesiunea "Gallery Walk" participanții au explorat studii de caz privind bune practici, pe teme legate de colaborarea autorităților urbane, din România și din alte părți ale UE - și anume Cávado (PT), Brno (CZ), Vicenza (IT) și Varșovia (PL).
- Atelierele interactive i-au determinat pe participanți să colaboreze pentru a găsi soluții comune la provocările identificate, apoi să împărtășească concluziile cu întregul grup.

02 Dezvoltarea urbană sustenabilă în România

Context: Dezvoltarea urbană durabilă și zonele urbane funcționale

În Uniunea Europeană (UE), dezvoltarea urbană durabilă este esențială pentru dezvoltarea teritorială echilibrată și pentru abordarea unor provocări cheie precum: mobilitatea, schimbările climatice și incluziunea. Prin intermediul Politicii de Coeziune, Agendei Urbane pentru UE și a unor inițiative precum EU și URBACT, Uniunea Europeană promovează guvernanta integrată și cooperarea transfrontalieră.

Conceptul de zonă urbană funcțională (ZUF), prezentat în studiile OECD, ESPON și ale Consiliului Europei, promovează colaborarea între orașe și zonele înconjurătoare pentru a gestiona problemele economice, sociale și de mediu comune.

Instrumente utile:

- Portico, Platforma EU dedicată dezvoltării urbane sustenabile
- STRAT-Board
- Manual pentru elaborarea strategiilor integrate de dezvoltare urbană
- SAT4SUD – Instrument pentru auto-evaluarea strategiilor integrate de dezvoltare urbană
- Set de instrumente specifice pentru zonele funcționale

Source: [Handbook of Sustainable Urban Development Strategies](#), JRC

Dezvoltarea urbană sustenabilă și zonele urbane funcționale în România

România înregistrează progrese semnificative în integrarea abordărilor privind dezvoltarea urbană durabilă și zonele urbane funcționale în planificarea națională și regională, așa cum demonstrează Politica Urbană Națională (HG nr. 1575/2022), și Legea nr. 246/2022 privind zonele metropolitane. Acestea promovează colaborarea, autonomia locală și guvernanta integrată pentru a reduce disparitățile și a consolida legăturile dintre mediul urban și cel rural.

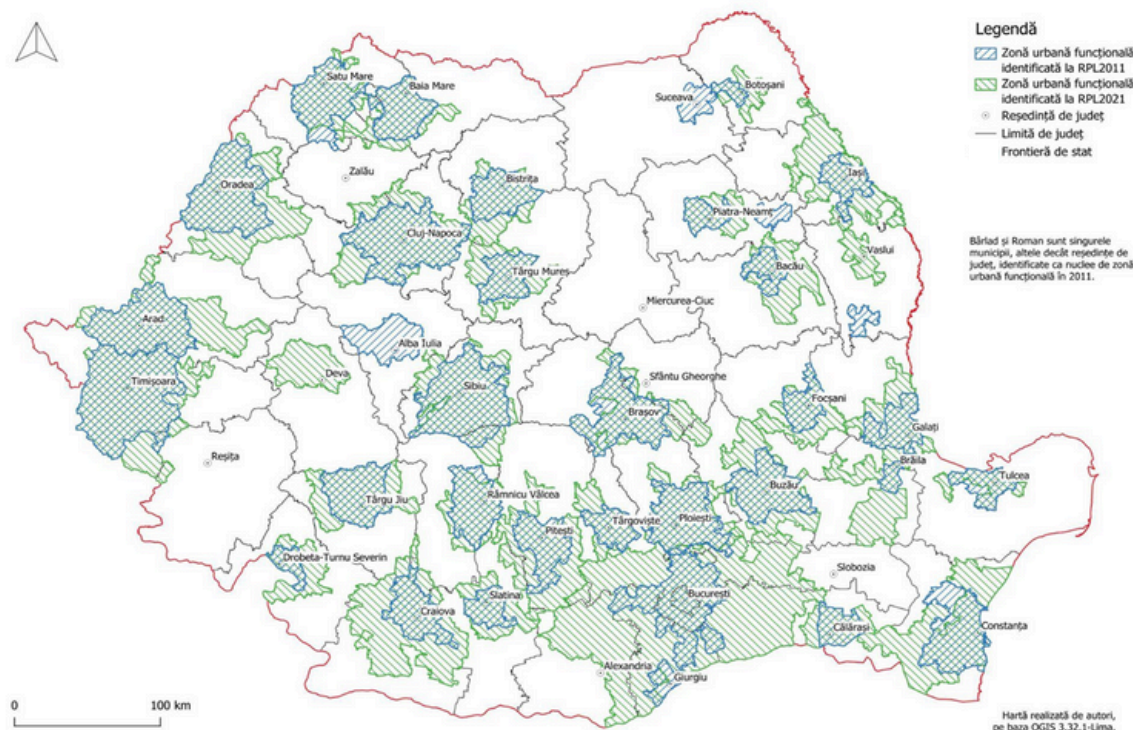
Abordarea României în ceea ce privește zonele urbane funcționale se concentrează pe relațiile spațiale și socio-economice (de exemplu, modelele de navetă și accesibilitatea serviciilor) dintre centrele urbane și zonele din hinterland. În ciuda exemplelor tot mai numeroase de cooperare metropolitană, persistă lacune în ceea ce privește capacitatea de implementare a strategiilor comune și gestionare eficientă a parteneriatelor. Consolidarea competențelor, promovarea unei culturi a colaborării și schimbul de bune practici sunt elemente centrale ale agendei de dezvoltare urbană a României.

Elemente definitorii pentru abordarea României privind zonele urbane funcționale:

- Zonele metropolitane și zonele urbane funcționale sunt instrumente cheie pentru o creștere regională echilibrată și reducerea inegalităților.

Sursa: **Abordări FUA - Perspectiva națională, prezentare realizată de dl. Liviu Băileșteanu (MDLPA)**

- Colaborarea administrativă permite o utilizare mai eficientă a resurselor și furnizarea de servicii comune.
- Consolidarea capacităților și instrumentele practice de cooperare sunt esențiale pentru a transforma intenția de colaborare în rezultate.
- Orașe precum Cluj și Oradea demonstrează existența unor modele de bune practici, dar extinderea lor la nivel național necesită formare continuă, coordonare și reforme instituționale.

Zonele urbane funcționale din România, la recensământul din 2011, respectiv 2021

Map created by the authors, using QGIS 3.32.1-Lima

Sesiunea privind abordările zonelor urbane funcționale

Sesiunea plenară privind abordările FUA a conturat cadrul conceptual, strategic și financiar pentru cooperarea între orașe și dezvoltarea urbană durabilă în România prin prisma zonelor urbane funcționale, făcând legătura între perspectivele europene, naționale, regionale și locale. Ancorată în recunoașterea de către UE a orașelor ca motoare ale dezvoltării teritoriale durabile (Agenda Urbană pentru UE, EUU) și a progreselor recente realizate de România (Politica Urbană Națională, Legea zonelor metropolitane), sesiunea a evidențiat modul în care zonele urbane funcționale modelează politicile și practicile.

Sesiunea a inclus prezentări realizate de dl. Gabriel-Călin Onaca (CE, DG REGIO), dl. Liviu Băileșteanu (Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației), dl. Ciprian Barna (ADR NV), și dl. Adrian Crăciun (Federația Națională a Zonelor Metropolitane și Aglomerărilor Urbane), urmate de întrebări și răspunsuri privind oportunitățile și provocările în implementare.

Mesaje cheie

01

Guvernanță bazată pe FUA: Planificare și implementare în zone urbane funcționale cu strategii bazate pe nevoi, integrare intersectorială și utilizare coordonată a ERDF/ESF+/CF/JTF.

02

Cadru favorabil în România: Legea Zonelor Metropolitane și Politica Urbană Națională consolidează guvernanța participativă; ZUF depășesc cadrul asociațiilor tradiționale, dar orașele mai mici au încă nevoie de instrumente de cooperare. Pe termen lung, reforma teritorial-administrativă este esențială.

03

Coordonare la nivel regional și implementare: Programele regionale finanțează priorități urbane (de ex. PO2: ecologizare, mobilitate); este necesară o mai bună aliniere între strategiile regionale (S3/RDP/Smart City) și nevoile locale.

04

Eligibilitate și provocări: zonele periurbane sunt adesea neeligibile, iar abordările anterioare axate pe poli de creștere au avut efecte colaterale slabe.

05

Implementare și schimbarea abordărilor privind finanțarea: Finanțare mixtă, valorificarea parteneriatelor cu întreprinderi și universități și asocierea investițiilor majore cu soluții locale specifice și cu impact puternic.

Forumul Primarilor privind cooperarea între autoritățile urbane

Forumul Primarilor a reunit lideri locali din Regiunea de Nord-Vest pentru a discuta despre modul în care colaborarea, planificarea participativă și inovarea administrativă pot stimula dezvoltarea urbană și regională durabilă.

Moderat de dl. Ciprian Barna (Agenția de Dezvoltare Regională NV), sesiunea i-a avut ca invitați pe dl. Emil Boc, Primar al municipiului Cluj-Napoca, Florin Birta, Primar al municipiului Oradea, Nicolae Moldovan, Primar al orașului Beclean și Marius Cioară, Viceprimar al orașului Ștei.

SUBIECTE ABORDATE:

practicile privind planificarea dezvoltării urbane;

provocările în absorbția fondurilor UE;

rolul esențial al cooperării între autoritățile locale, comunități și actorii regionali;

necesitatea reformelor pentru consolidarea guvernanței, alinierea strategiilor locale și construirea unor zone metropolitane coezive pentru viitor.

**“Avem nevoie de un ECOsistem,
nu de EGO-sistem!”**

Emil Boc, Primar al municipiului Cluj-Napoca

Mesaje cheie

01

Colaborarea stă la baza dezvoltării locale. Toți primarii au subliniat necesitatea trecerii de la luarea deciziilor în mod izolat la cooperarea între autoritățile locale, cu instituțiile regionale și naționale, precum și între sectoarele public, privat și academic. „*Succesul stă în colaborare*”, după cum a remarcat domnul primar Moldovan.

02

Planificarea participativă, bazată pe nevoile ecosistemului urban este esențială. Evoluția de la planificarea centralizată la cea participativă evidențiază importanța colaborării între patru sectoare (public, privat, academic, cetățeni). Așa cum a rezumat domnul primar Boc: „*Avem nevoie de un ecosistem, nu de un ego-sistem*”.

03

Capacitatea și resursele determină progresul. Orașele mai mici se confruntă cu obstacole majore, precum lipsa personalului calificat și dependența de fondurile UE. Dezvoltarea expertizei interne (de exemplu, echipa de management de proiect din Oradea) este esențială pentru dezvoltarea durabilă.

04

Cadrul juridic și instituțional trebuie să faciliteze colaborarea. Primarii au convenit că absența unui cadru juridic solid împiedică alinierea între nivelurile local, regional și național. Este necesară o reformă administrativă pentru a sprijini cooperarea metropolitană și intermunicipală.

05

Viziunea pentru următorii 10 ani: zone metropolitane integrate. Viitorul aparține cooperării la nivel de zonă metropolitană: servicii comune, strategii coordonate și sisteme funcționale de mobilitate. Această integrare va face orașele și zonele înconjurătoare mai atractive, mai locuibile și mai rezilente.

Dezvoltare urbană sustenabilă în România

Studiu de caz: Alba Iulia, Romania

Alba Iulia a transformat Cetatea Alba Carolina în centrul vibrant al comunității prin intervenții integrate care au combinat investiții în infrastructură cu evenimente culturale majore și o strategie de marketing ingenioasă, culminând cu doborârea a trei recorduri mondiale. Acest succes a fost posibil datorită coordonării strânse între municipalitate și o rețea extinsă de parteneri publici și privați care au colaborat în vederea realizării unei viziuni comune.

Mesaje cheie

01

Colaborarea stimulează transformarea: Renașterea Cetății Alba Carolina a fost posibilă datorită cooperării strânse între municipalitate, instituțiile publice, partenerii privați și comunitatea locală.

02

Cultura drept catalizator pentru implicarea comunității: Restaurând patrimoniul, organizând evenimente culturale și utilizând tehnici inovatoare de marketing, Alba Iulia transformat o fortăreață inaccesibilă într-un centru vibrant al mândriei civice și al turismului.

03

Ideile îndrăznețe produc efecte pe măsură: Prin inițiative îndrăznețe, printre care și doborârea a trei recorduri mondiale, Alba Iulia a câștigat recunoaștere națională și internațională, consolidând identitatea locală și poziționând orașul pe scena europeană. Mai multe informații despre ultimul record mondial [aici](#).

TIP

Construiți o rețea locală puternică încă de la începutul oricărui proces/intervenție de dezvoltare urbană, reunind părțile interesate din toate sectoarele: societatea civilă, mediul academic, mediul de afaceri și administrația publică, pentru a crea împreună o viziune îndrăznească și comună pe care aceștia o vor adopta, susține și ajuta să o pună în aplicare.

Maria-Elena Seemann reprezentând municipiul Alba Iulia prezintă posterul elaborat pentru sesiunea *Gallery Walk*

03

Abordări strategice
privind cooperarea în
zonele urbane funcționale

Abordări strategice privind cooperarea în zonele urbane funcționale

Provocările urbane nu țin cont de granițele administrative; aspecte precum locuirea, transportul, locurile de muncă, mediul, infrastructura și serviciile de bază sunt abordate cel mai bine la nivelul unei zone urbane funcționale. Abordarea strategică a colaborării între autoritățile urbane poate fi privită din diferite perspective. Ea poate fi considerată o decizie luată de diferite autorități care alcătuiesc o zonă urbană funcțională pentru a elabora în comun o strategie integrată pentru zona respectivă. De asemenea, poate fi privită ca o necesitate strategică de a coopera în cadrul unei inițiative emblematice care depășește granițele autorităților învecinate și care necesită planificare și implementare comune. În multe cazuri, este vorba de ambele aspecte, cel de-al doilea bazându-se în mod natural pe primul.

În orice caz, este necesară și o abordare strategică pentru a susține colaborarea în sine. Trebuie depășită lipsa de încredere între autoritățile care nu au o tradiție de colaborare, iar diferențele semnificative de capacitate între autoritățile de dimensiuni și zone geografice diferite trebuie abordate în mod eficient.

Abordări strategice privind colaborarea în zonele urbane funcționale

Setul de instrumente dezvoltat de Banca Mondială pentru zonele funcționale

Eva-Viorela Sfârlea reprezentând Banca Mondială a prezentat setul de instrumente propus în cadrul proiectului "Zonele funcționale în UE". Setul de instrumente a fost elaborat pe baza unor studii de caz și a unei colaborări colective care a implicat 12 zone funcționale din 7 state membre, dintre care 5 din România.

- Zona Metropolitană Cluj
- Zona Metropolitană Oradea
- Zona Funcțională Caraș-Timiș
- Zona Funcțională Ialomița de Vest
- Zona funcțională Valea Jiului

Cele 12 zone funcționale sunt foarte diverse, dar au o caracteristică comună – cooperarea între autorități dincolo de granițele administrative.

Setul de instrumente elaborat de Banca Mondială pentru zonele funcționale oferă autorităților sfaturi practice pentru a aborda provocările identificate în ceea ce privește colaborarea. Aceste provocări sunt grupate în capitole care reprezintă cele șase elemente principale ale dezvoltării urbane durabile:

- Focus strategic
- Focus teritorial
- Guvernanță și capacitate administrativă
- Integrare intersectorială
- Finanțare
- Monitorizare și evaluare

Setul de instrumente cuprinde 25 de recomandări privind cele mai bune abordări pentru provocările menționate mai sus.

Setul de instrumente poate fi consultat la acest link:
<https://functionalareas.eu/methodological-toolkit/>

Abordări strategice privind colaborarea în zonele urbane funcționale

Studiu de caz: Zona Metropolitană Varșovia, Polonia

Cooperarea dintre autoritățile urbane din **Zona Metropolitană Varșovia** s-a dezvoltat substanțial în ultimele două perioade de programare ale UE, cuprinzând în prezent nu mai puțin de 79 de municipalități. Un factor crucial pentru succes a fost instituirea unui mecanism formal de cooperare și crearea unui sistem echitabil și eficient de evaluare și selecție a proiectelor.

Paweł Sajnog reprezentând Varșovia prezintă posterul elaborat pentru sesiunea *Gallery Walk*

Mesaje cheie

01

Municipalitățile partenerere trebuie să conștientizeze beneficiile cooperării pentru a fi pe deplin convinse de această abordare. Participarea la inițiative comune a depășit treptat lipsa considerabilă de încredere inițială dintre municipalitățile din zona funcțională, precum și dintre acestea și orașul Varșovia.

02

Inițiativele emblematice care implică cât mai multe municipalități au o influență pozitivă considerabilă. Pentru Varșovia, un exemplu important a fost reamenajarea a 510 de km de piste de biciclete în zona metropolitană. Inițiativa s-a bazat pe un plan-cadru pentru crearea unei infrastructuri unificate, elaborat în comun de toți partenerii, incluzând soluții tehnice comune pentru traseele de biciclete din municipalitățile învecinate.

03

Eliminarea barierelor administrative dintre municipalități este un element esențial pentru implementarea proiectelor comune. Acest lucru a fost realizat prin definirea precisă a obligațiilor reciproce între toți partenerii, pe baza planului-cadru convenit, care trebuie respectat pe întreaga durată a fazei de implementare.

TIP

Uneori sunt necesare compromisuri pentru a permite participarea deplină a municipalităților cu capacități semnificativ mai reduse. De exemplu, orașul Varșovia a acceptat mai puțin decât „partea sa echitabilă” din finanțarea UE pentru anumite secțiuni de piste ciclabile, astfel încât fondurile să poată fi accesate de municipalitățile mai mici din cadrul parteneriatului.

Abordări strategice privind colaborarea în zonele urbane funcționale

Lucru în echipe: Deconstrucția și reconstrucția unor recomandări selectate din Setul de instrumente dezvoltat de Banca Mondială pentru zonele funcționale

Fiecare grup a primit o recomandare din setul de instrumente al Băncii Mondiale și a fost rugat să o „deconstruiască” – evidențiind motivele pentru care aceasta nu ar funcționa (sau nu ar funcționa pe deplin) în contextul real al participanților la grup.

Apoi, li s-a cerut să „reconstruiască” aceeași recomandare – identificând factorii-cheie care ar face-o să funcționeze, tot în contextul real al participanților.

Au fost selectate următoarele recomandări:

- Identificați proiectele emblematic (cu prioritate ridicată) care pot mobiliza sprijinul unei game largi de părți interesate din întreaga zonă funcțională.
- Aplicați o abordare bazată pe date în delimitarea zonei funcționale pentru a identifica nevoile comune, tendințele și legăturile.
- Elaborarea unei strategii integrate pentru zona funcțională, extinzând treptat domeniul de competențe al structurii de guvernare la domenii precum mobilitatea, amenajarea teritoriului, furnizarea de servicii publice sau dezvoltarea economică.
- Dezvoltarea unei forme de parteneriat bazate pe legăturile existente și încurajarea schimbului între zonele urbane și rurale și replicării celor mai bune practici.

Abordări strategice privind colaborarea în zonele urbane funcționale

RECOMANDAREA 1 Identificați proiectele emblematic (cu prioritate ridicată) care pot mobiliza sprijinul unei game largi de părți interesate din întreaga zonă funcțională.

DE-construcția

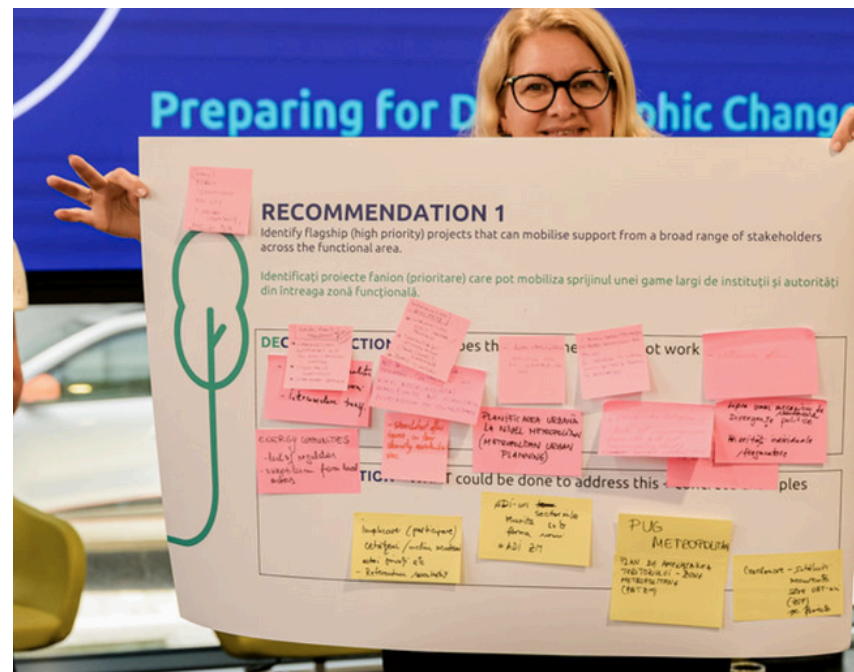
- X Lipsa unui acord politic cu privire la proiectele emblematic care ar trebui finanțate poate îngreuna concentrarea asupra unui singur proiect emblematic.
- X Lipsa unui mecanism de cooperare (cadru juridic) pentru promovarea proiectelor emblematic la nivel de zonă urbană funcțională.
- X Complexitatea realizării proiectelor emblematic de mare anvergură din cauza conflictelor de guvernare, a costurilor ridicate și a întârzierilor în implementare.
- X De asemenea, scepticismul părților interesate poate împiedica concentrarea asupra proiectelor cu prioritate ridicată.

RE-construcția

- ✓ Selectați un portofoliu de proiecte care să includă proiecte emblematic cu prioritate ridicată, echilibrate cu inițiative de mai mică amploare.
- ✓ Stabilirea unui cadru juridic pentru colaborarea metropolitană, inspirându-se din experiența altor țări europene în acest domeniu.
- ✓ Dezvoltarea unor structuri de guvernare incluzive atât în faza de proiectare, cât și în cea de implementare a proiectelor emblematic.

RECOMANDARE 1 ACTUALIZATĂ

Identificarea și dezvoltarea în comun a unui portofoliu echilibrat – care să combine inițiative emblematic și inițiative la scară mai mică – care să răspundă provocărilor comune din cadrul FUA, susținut de structuri de guvernare incluzive pentru a consolida cooperarea între părțile interesate.

Abordări strategice privind colaborarea în zonele urbane funcționale

Studiu de caz: Regiunea Cávado, Portugalia

Cávado Region Multi Level Management in Tourism (Minho IN) este o inițiativă condusă de un consorțiu de instituții publice din nordul Portugaliei. Lansată în 2009, Minho IN este o strategie de eficiență colectivă concepută pentru a valorifica resursele unice ale regiunii Minho, cu densitate redusă, promovând dezvoltarea durabilă a teritoriului prin turism, inovare și antreprenoriat.

Mesaje cheie

01

Bazat pe un parteneriat regional puternic - toate municipalitățile din regiune sunt reprezentate în CIM, comitetul intermunicipal în cadrul căruia se iau decizii strategice în comun, asigurându-se alinierea între municipalități și partenerii regionali.

02

Puterea proiectelor emblematice - inițiativa reunește acțiuni structurate în jurul unor proiecte emblematice și complementare, cu scopul de a atrage investiții private, de a îmbunătăți calitatea ofertei turistice, de a consolida marca Minho și de a aborda problema sezonality.

03

O voce comună - promovarea brandului Minho într-un mod coerent, evitând fragmentarea în sub-branduri, a dus la o prezență internațională mai puternică și la crearea unor experiențe distinctive.

TIP

Stabilirea unei viziuni comune și a unei identități comune între teritoriile învecinate, asigurarea unei conduceri și coordonări clare între entitățile intermunicipale, crearea de produse turistice distinctive, integrându-le într-o singură narațiune, garantarea unei atenții sporite asupra promovării digitale și internaționalizării și implicarea întreprinderilor, asociațiilor și comunităților locale încă de la început.

21

Rafael Amorim reprezentând Cávado Intermunicipal Community prezintă posterul elaborat pentru sesiunea Gallery Walk.

portico

Pathways from individual efforts to shared success - Collaborative Approaches to Sustainable Urban Development in Bureaux 16-17 September 2025

EUROPEAN URBAN INITIATIVE

Abordări strategice privind colaborarea în zonele urbane funcționale

RECOMANDAREA 2 Aplicați o abordare bazată pe date în delimitarea zonei funcționale pentru a identifica nevoile comune, tendințele și legăturile.

DE-construcția

- X Datele administrative sau statistice sunt adesea colectate din motive de comoditate birocratică, nu pentru a surprinde relațiile funcționale reale.
- X Calitatea și disponibilitatea datelor variază în funcție de limitele administrative, iar seturile de date incompatibile îngreunează integrarea sau compararea semnificativă a datelor.
- X În unele orașe sau zone funcționale, dependența de mediul academic pentru gestionarea și analizarea datelor poate reprezenta o provocare.
- X Datele cantitative prezintă doar o parte a situației; este necesară o analiză calitativă pentru a înțelege specificul și nevoile locale.

RE-construcția

- ✓ Cultivați parteneriate cu mediul de afaceri, mediul academic și societatea civilă pentru a colecta date reprezentative pentru nevoile reale.
- ✓ Aplicați o abordare integrată a datelor, convenind asupra indicatorilor care trebuie monitorizați pentru a promova comparabilitatea datelor, ținând seama în același timp de contextul specific local.
- ✓ Nu vă bazați doar pe date cantitative, utilizați consultarea publică pentru a colecta date calitative care să reflecte nevoile locale.

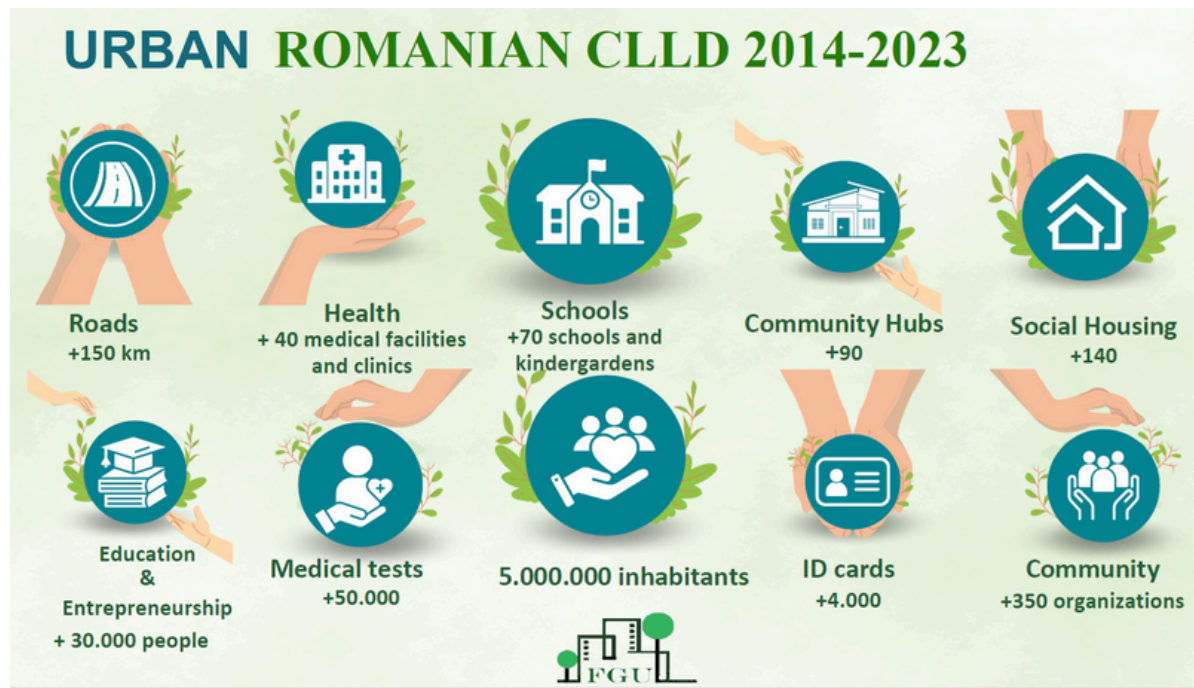

RECOMANDARE 2 ACTUALIZATĂ

Adoptați o abordare bazată pe date și participativă pentru delimitarea FUA, combinând dovezi cantitative cu informații furnizate de părțile interesate locale și analize calitative pentru a identifica nevoile comune, tendințele și legăturile.

Abordări strategice privind colaborarea în zonele urbane funcționale

Exemple de bune practici din zonele urbane din România

Federația GALurilor Urbane- Cătălin Tiuch

Dezvoltarea locală condusă de comunitate (CLLD) în România vizează cartierele urbane cu un nivel ridicat de sărăcie, excluziune socială și/sau concentrații de populație romă. Implementarea cu succes a CLLD urbane depinde de cooperarea eficientă între autoritățile locale și o gamă largă de alți parteneri, inclusiv întreprinderile locale și cetățenii în contextul grupurilor de acțiune locală (GAL), conform cerințelor reglementărilor UE.

Cătălin Tiuch, din partea Federației Naționale a Grupurilor de Acțiune Locală Urbane din România, a subliniat importanța unei cooperări strânse între diferitele GAL-uri implicate în CLLD urbane. El a prezentat rezultatele încurajatoare obținute în mod colectiv în unele dintre cele mai dificile zone urbane din România. Acestea includ crearea a peste 90 de centre comunitare, sprijin pentru educație și antreprenoriat pentru peste 30 000 de persoane, precum și, în special, acordarea de carte de identitate pentru aproximativ 4000 de persoane care nu aveau documente, astfel încât acestea să poată participa pe deplin la viața economică a localităților lor.

Abordări strategice privind colaborarea în zonele urbane funcționale

RECOMANDAREA 3 Elaborarea unei strategii integrate pentru zona funcțională, extinzând treptat domeniul de competențe al organismului de guvernare la domenii precum mobilitatea, amenajarea teritoriului, furnizarea de servicii publice sau dezvoltarea economică.

DE-construcția

- X În România nu există prevederi normative coerente privind cadrele strategice la nivelul zonelor urbane funcționale.
- X În România, strategiile la nivelul zonelor urbane funcționale sunt doar liste de proiecte fără o guvernare reală.
- X Lipsa responsabilității la nivelul zonei urbane funcționale - inerție.

RE-construcția

- ✓ Abordări bazate pe nevoile locale pentru soluții personalizate.
- ✓ Legitimitate politică pentru zona urbană funcțională, cu competențe bine definite.
- ✓ Resurse și stimulente pentru implementarea strategiei pentru zonele urbane funcționale.
- ✓ O mai bună comunicare a conceptului de zonă urbană funcțională.

RECOMANDARE 3 ACTUALIZATĂ

(Pentru ca acest lucru să funcționeze în România), mai întâi trebuie să se realizeze reforme care să asigure cadrul juridic necesar și competențele administrative la nivelul FUA, apoi să se elaboreze strategii FUA integrate solide, care să poată fi puse în aplicare în mod eficient.

Abordări strategice privind colaborarea în zonele urbane funcționale

Studiu de caz: Vicenza, Italy

Zona Urbană Funcțională Vicenza este formată din orașul Vicenza și cele 8 municipalități din vecinătatea sa. Aceasta a fost înființată în cadrul Programului EU dedicat dezvoltării urbane sustenabile în Regiunea Veneto, pentru implementarea mecanismului ITI. Dintre rezultate menționăm elaborarea în comun strategiei de dezvoltare sustenabilă. Municipalitățile participante au dezvoltat în comun 27 de propuneri de proiecte, multe dintre ele aflându-se în acest moment în implementare.

01

Mesaje cheie

Structura de guvernanță a zonei urbane funcționale Vicenza reflectă atât colaborarea politică, cât și tehnică între municipalități. Convenția privind FUA prevede ca fiecare municipalitate să aibă un reprezentant instituțional și un reprezentant tehnic care să participe la Comitetul director al FUA, care se reunește periodic și cooperează strâns cu Autoritatea de Management a programului regional de finanțare a politicii de coeziune.

02

De asemenea, zona urbană funcțională Vicenza a construit parteneriate eficiente cu o gamă largă de organisme neguvernamentale, în conformitate cu Codul de conduită al UE privind parteneriatele. Există o interacțiune regulată între municipalitățile FUA și instituțiile de învățământ superior, Camera de Comerț, asociațiile de afaceri, companiile publice responsabile cu locuințele și sănătatea publică și diverse ONG-uri care reprezintă interesele principalelor părți interesate.

03

Furnizarea de asistență tehnică de calitate municipalităților din jurul orașului principal Vicenza a fost esențială pentru depășirea deficitelor de capacitate și consolidarea încrederii între acestea. Au avut loc reuniuni tematice periodice, cu participarea experților, pentru a sprijini proiectarea și implementarea în parteneriat a proiectelor comune.

TIP

Elaborarea unor studii preliminare de cercetare înainte de înființarea structurilor formale de colaborare teritorială, în vederea explorării întregului potențial și a diferitelor oportunități de colaborare.

25

Donata Gaspari reprezentând orașul Vicenza prezintă posterul elaborat pentru sesiunea Gallery Walk

Abordări strategice privind colaborarea în zonele urbane funcționale

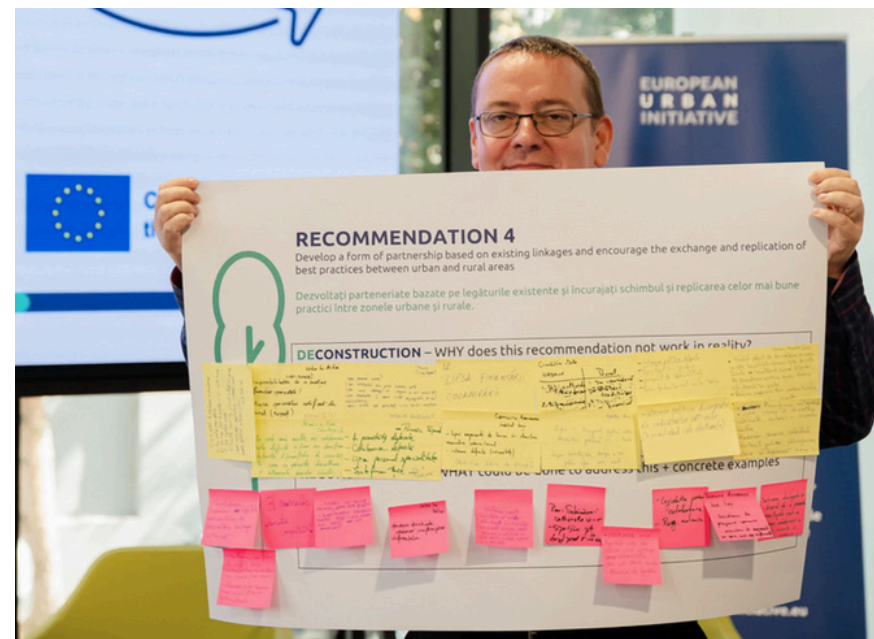
RECOMANDAREA 4 Dezvoltarea unei forme de parteneriat bazate pe legăturile existente și încurajarea schimbului între zonele urbane și rurale și replicării celor mai bune practici.

DE-construcția

- X Priorități diferite ale autorităților urbane și rurale – lipsa unei viziuni integrate privind dezvoltarea urbană și rurală și a înțelegerii a ceea ce s-ar putea realiza printr-o astfel de cooperare.
- X Lipsa finanțării pentru cooperarea urban-rurală și lipsa capacității autorităților rurale de a susține financiar proiectele.
- X Lipsa unei legislații specifice - asociațiile autorităților locale sunt voluntare.
- X Lipsa expertizei necesare, în special în zonele rurale.

RE-construcția

- ✓ Cadru juridic pentru stimularea colaborării - coroborat cu reforma administrativă.
- ✓ Dialog structurat între autoritățile rurale și urbane – pentru a reconcilia diferențele, a clarifica avantajele cooperării și a promova schimburile rurale-urbane și culturale.
- ✓ Finanțare dedicată cooperării dintre mediul urban și cel rural.

RECOMANDARE 4 ACTUALIZATĂ

Introducerea unor componente dedicate programului urban-rural, bazate pe strategii și operațiuni elaborate în comun de autoritățile urbane și rurale, cu alocări bugetare adaptate nevoilor teritoriale specifice și asistență tehnică îmbunătățită pentru instituțiile cu capacitate redusă.

Abordări strategice privind colaborarea în zonele urbane funcționale

Studiu de caz: București, România

Zona Metropolitană București coordonează proiectul **ORBITAL**, primul program de infrastructură de mobilitate conceput special pentru o zonă metropolitană din România. Drumurile radiale optimizează și completează rețeaua rutieră secundară existentă, contribuind la reconfigurarea cu succes a rețelei stradale în zonele de expansiune urbană din apropierea Bucureștiului. În plus, acestea vor spori siguranța rutieră prin măsuri și soluții menite să îmbunătățească fluxul de trafic și să prevină accidentele.

Mesaje cheie

01

ORBITAL București se adresează **întregului teritoriu metropolitan**: în loc de intervenții izolate, se propune un model integrat de mobilitate care conectează zona metropolitană.

02

Programul promovează o **dezvoltare economică echilibrată**: localitățile învecinate nu mai sunt izolate. În schimb, ele devin o parte activă a dezvoltării dinamice a zonei metropolitane.

03

Implicarea unei game largi de părți interesate relevante: Succesul programului depinde de angajamentul unei game largi de părți interesate, de la autoritățile publice centrale la autoritățile locale, întreprinderile publice și private și comunitățile locale.

TIP

Promovarea cooperării între autoritățile centrale și locale în domeniul planificării urbane și crearea de coridoare de transport multimodale care să încurajeze mobilitatea durabilă. Fondurile europene sunt un instrument esențial pentru pregătirea și implementarea proiectelor de mobilitate urbană durabilă.

Studiul OECD - Pregătirea pentru schimbările demografice în Regiunea de Nord-Vest a României

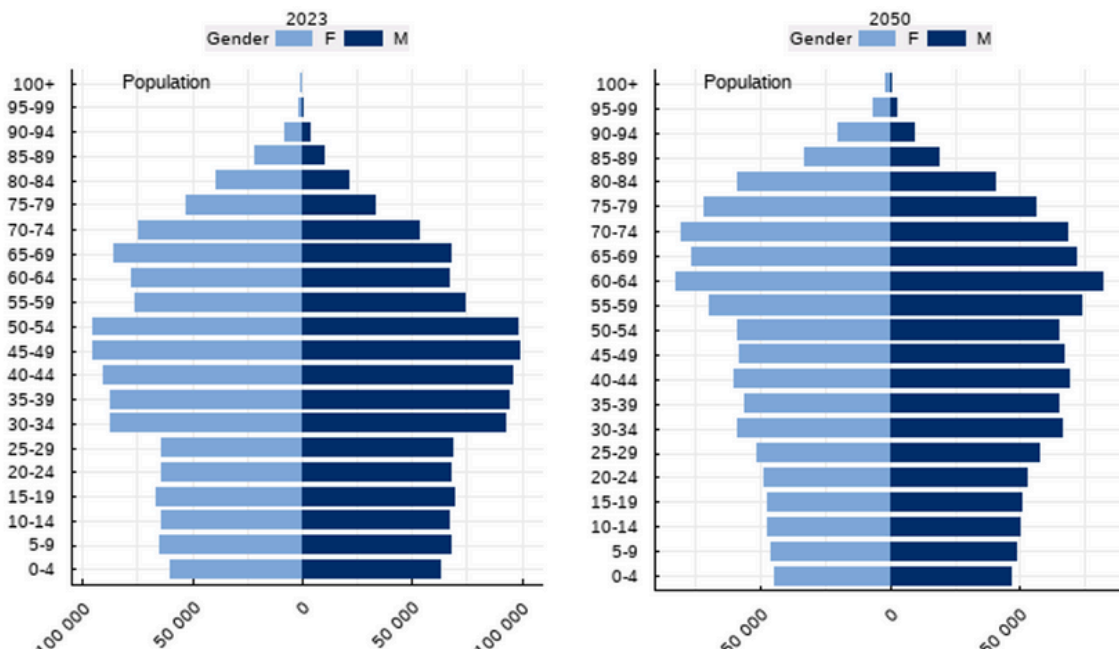
Courtenay Wheeler, reprezentant al OCDE, a prezentat principalele concluzii ale raportului aflat în curs de lansare, privind modul în care *Regiunea de Nord-Vest a României* se poate adapta mai bine la schimbările demografice din viitor.

România se confruntă cu o îmbătrânire demografică accelerată, care va avea consecințe grave asupra finanțelor publice și asupra planificării locale, regionale și naționale în anii următori. În acest context, raportul atrage atenția asupra lipsei unor strategii de dezvoltare locală și/sau urbană în regiune care să conțină proiecții demografice detaliate.

Următoarea generație de strategii de dezvoltare urbană durabilă în România ar trebui să vizeze stimularea adaptării proactive la diversele efecte ale schimbărilor demografice.

Regiunea Nord-Vest, România

Distribuția actuală și previzionată a populației pe grupe de vârstă și sex în perioada 2023-2050

Sursa: [Preparing for Demographic Change in Nord-Vest, Romania | OECD](#)

Populația României este în scădere. Regiunea de Nord-Vest este mai puțin afectată de acest fenomen decât alte regiuni. Cluj-Napoca reprezintă o excepție prin capacitatea sa de a atrage tineri și persoane calificate, în mare parte datorită numeroaselor universități și sectorului IT în continuă evoluție. Cu toate acestea, în regiune persistă un deficit de competențe, care probabil se va agrava odată cu îmbătrânirea populației.

Raportul OCDE conține peste 50 de recomandări privind reformele administrative, descentralizarea, dezvoltarea serviciilor publice (inclusiv îngrijirea copiilor și a persoanelor vârstnice) și planificarea spațială eficientă. Se recomandă acordarea unei atenții speciale mediului construit și necesității de a oferi locuințe la prețuri accesibile pentru lucrătorii cheie din zonele urbane centrale, din ce în ce mai scumpe.

Principalele concluzii ale raportului au fost dezbătute în cadrul unei mese rotunde la care au participat reprezentanți ai ADR Nord-Vest, ai Primăriei Cluj-Napoca, ai Universității Babeș-Bolyai și ai ADI Zona Metropolitană Cluj. Discuția a evidențiat progresele recente înregistrate în domeniul transportului public din oraș, implicarea tinerilor în procesul decizional, și integrarea romilor, dar a recunoscut necesitatea unor îmbunătățiri suplimentare, în special în ceea ce privește reducerea decalajelor dintre mediul urban și cel rural.

Abordări strategice privind colaborarea în zonele urbane funcționale

Studiu de caz: Zona Metropolitană Cluj, România

Zona Metropolitană Cluj a făcut activități inovatoare pentru integrarea socială a unor familii care trăiesc în zona segregată și marginalizată din Pata Rât, situată în imediata apropiere a fostului depozit de deșeuri al orașului. Printr-o abordare integrată care combină locuirea, educația, asistența medicală și serviciile de asistență socială personalizate, peste 500 de persoane au fost ajutate să-și reconstruiască viața. Inițiativa a fost implementată prin două proiecte finanțate din *Granturile norvegiene* și un al treilea finanțat de Primăria Cluj-Napoca, primul începând în 2014 și ultimul încheindu-se în 2024. Proiectele, care au avut ca partener Universitatea Babeș-Bolyai, au pus accentul pe consolidarea încrederii și implicarea participativă, servind drept exemplu pentru dezvoltarea urbană incluzivă. Inițiativele s-au bazat pe o strategie de locuire, incluzivă, bazată pe nevoile comunității locale elaborată cu sprijinul UNDP.

Mesaje cheie

01

Incluziunea începe cu construirea încrederii: implicarea familiilor încă de la început și participarea acestora la modelarea viitorului lor creează încredere și reprezintă fundamentul pentru o desegregare durabilă.

02

Locuința nu este suficientă: sprijinul integrat în domeniul educației, ocupării forței de muncă, sănătății și serviciilor sociale personalizate este esențial pentru reintegrarea pe termen lung.

03

Viziune pe termen lung și continuitate: practica demonstrează puterea unei abordări pe termen lung și consecvente, inițiată în 2014 și susținută prin proiecte succesive finanțate din diverse surse. Această continuitate a permis echipei să adapteze soluțiile în timp și să transforme o inițiativă pilot într-un model durabil și scalabil pentru incluziune socială și transformare urbană.

Bogdan Stanciu reprezentând Zona Metropolitană Cluj prezintă posterul elaborat pentru sesiunea *Gallery Walk*

TIP

Adoptați o abordare centrată pe oameni, pe termen lung, integrată și flexibilă: combinați relocarea cu măsuri de incluziune socială, educație, sănătate și ocupare a forței de muncă și colaborați cu comunitatea. Continuați să accesați sursele de finanțare disponibile pentru a maximiza impactul.

04

Cooperarea în zonele
urbane funcționale și
guvernarea multi-level

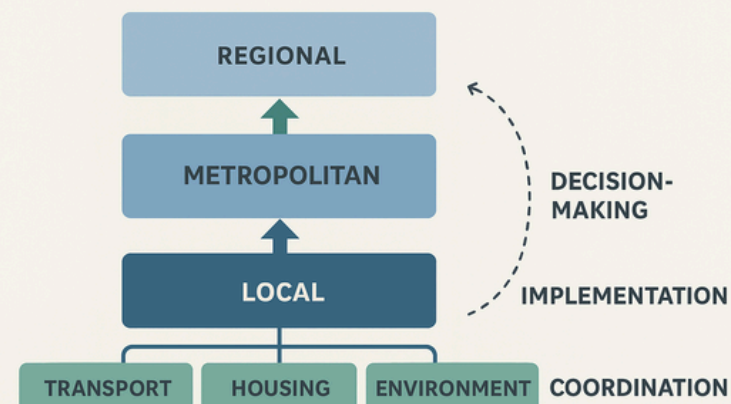
Cooperarea în zonele urbane funcționale și guvernanta multi-level

Guvernanta pe mai multe niveluri este un concept esențial pentru îmbunătățirea colaborării în zonele urbane funcționale. Procesul decizional și elaborarea politicilor ar trebui să fie împărtășite și negociate la diferite niveluri ale administrației și cu actorii neguvernamentali pentru a îmbunătăți această colaborare.

În loc ca puterea să fie centralizată într-un singur loc (cum ar fi un guvern național) sau să fie complet delegată (regiunilor sau autorităților locale), guvernanta pe mai multe niveluri recunoaște că autoritatea este distribuită pe verticală (la nivel local, regional, național și supranațional) și pe orizontală (între instituțiile publice, organizațiile private și societatea civilă).

Guvernanta pe mai multe niveluri sprijină colaborarea în zonele urbane funcționale prin crearea unui cadru în care municipalitățile, regiunile, guvernele naționale și alte părți interesate coordonează, integrează politici, împărtășesc resurse și aliniază interesele, permițând întregii regiuni urbane să funcționeze în mod eficient.

MULTI-LEVEL GOVERNANCE IN FUNCTIONAL URBAN AREAS

Cooperarea în zonele urbane funcționale și guvernanta multi-level

Atelier de lucru interactiv

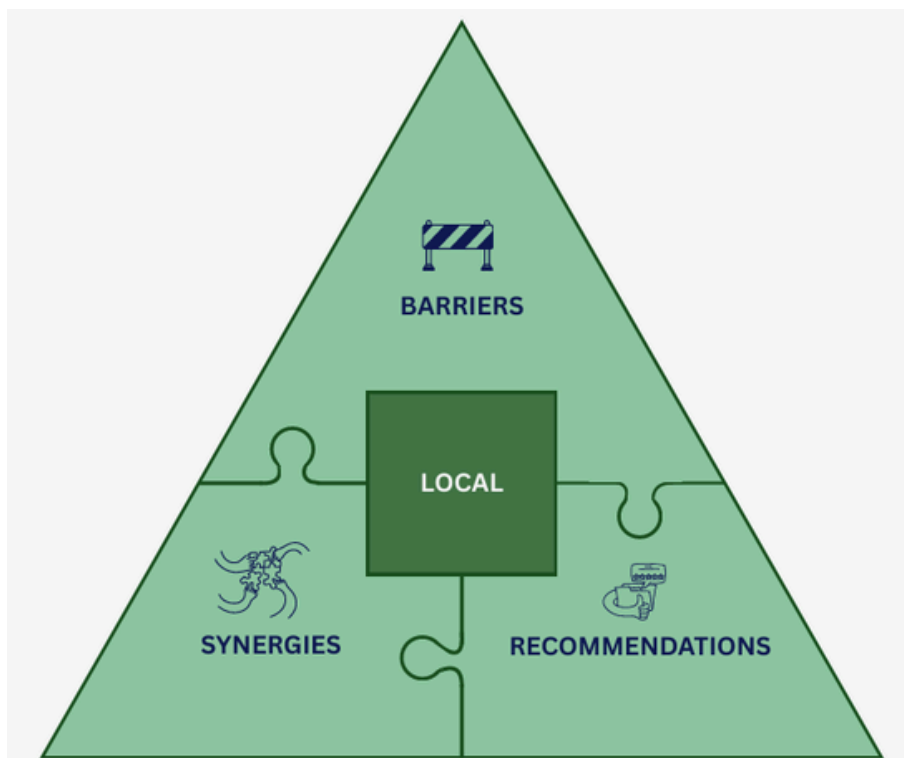
Au fost constituite trei grupuri, acoperind nivelurile național, regional și local. Fiecare grup a participat la un joc de guvernanta pe mai multe niveluri, cu obiectivul de a încuraja participanții să se alăture unui grup care nu corespunde nivelului de guvernanta la care lucrează în mod obișnuit. Această abordare a avut scopul de a încuraja participanții să-și imagineze că lucrează la un nivel de guvernanta diferit de al lor, pentru a-i ajuta să înțeleagă provocările cu care se confruntă cei care lucrează la alte niveluri.

Fiecare grup a utilizat o serie de întrebări orientative pentru a aborda barierele și posibilele sinergii ce pot fi activate pentru fiecare nivel de guvernanta. În final, grupurilor li s-a cerut să formuleze câteva recomandări pentru viitor.

Cooperarea în zonele urbane funcționale și guvernarea multi-level

NIVELUL LOCAL - primării ale municipiilor și orașelor, companii și organizații non-guvernamentale. Motivate de dorința de a servi cetățenii.

„Utilizați situațiile reciproc avantajoase pentru a colabora la proiecte emblematică”

Mesaje cheie

- 01** Dezvoltați **mecanisme de sprijinire a colaborării**, inclusiv instrumente pentru promovarea dialogului între diferite niveluri de guvernare, și înființarea unui birou de parteneriate în cadrul municipalității pentru a stabili parteneriate cu sectorul privat, regional și național.
- 02** Explorați **digitalizarea serviciilor** și accesul la date într-un mod interconectat, inclusiv instrumente digitale inovatoare pentru participarea cetățenilor, cum ar fi piața ideilor.
- 03** Propuneți **inițiative și proiecte comune** pentru întreaga zonă urbană funcțională, care să servească drept stimulent pentru colaborare. Astfel de proiecte pot îmbunătăți, de asemenea, colaborarea cu organizațiile private și non-profit la nivel local.
- 04** Investiți în **consolidarea capacităților** și sprijinul prin asistență tehnică și alte oportunități la nivelul UE. Luați în considerare programele și evenimentele naționale de consolidare a capacităților pentru a promova o mai bună cooperare la nivel local, regional și național.
- 05** Dezvoltați și/sau consolidați legăturile în cadrul **ecosistemului local** pentru a construi conexiuni într-un mod structurat între municipalitățile locale, universități și sectorul privat.

EUROPEAN URBAN INITIATIVE

10p

+10p

+10p

+10p

+50p

SYNERGIES

LOCAL

BARRIER

RECON

PUBLIC INTEREST
SUCCESSION IN URBAN
AND RURALITY SERVICES
RE-ELECTION

Competences not
clearly delineated

Back-up coherence
on topics
- road works and
digitalization

Lack human
resources

TECHNOLOGY
SYSTEM AT
REGIONAL LEVEL
- TRANSPORT
CONNECTIONS

POLITICAL
MEASUREMENT
NEEDS THE
BOARD

+50p

+50p

+50p

+50p

+50p

+50p

→ Possibility of loss
→ Periodic changes -
frequent changes
→ Formal and administrative
→ Time frame obstacle

Political changes
→ new gov't will change
priorities
→ projects not continue
→ more public transport
→ more human resources

Winning project going
to be implemented in brief
but didn't include
applicant

Include local partnership
with relevant partners
- less / provide sector
different interests
Community organizing - social
services

Public services
Local administration
Implement project
Frame for sustainable admin
territory
Take...

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

+30p

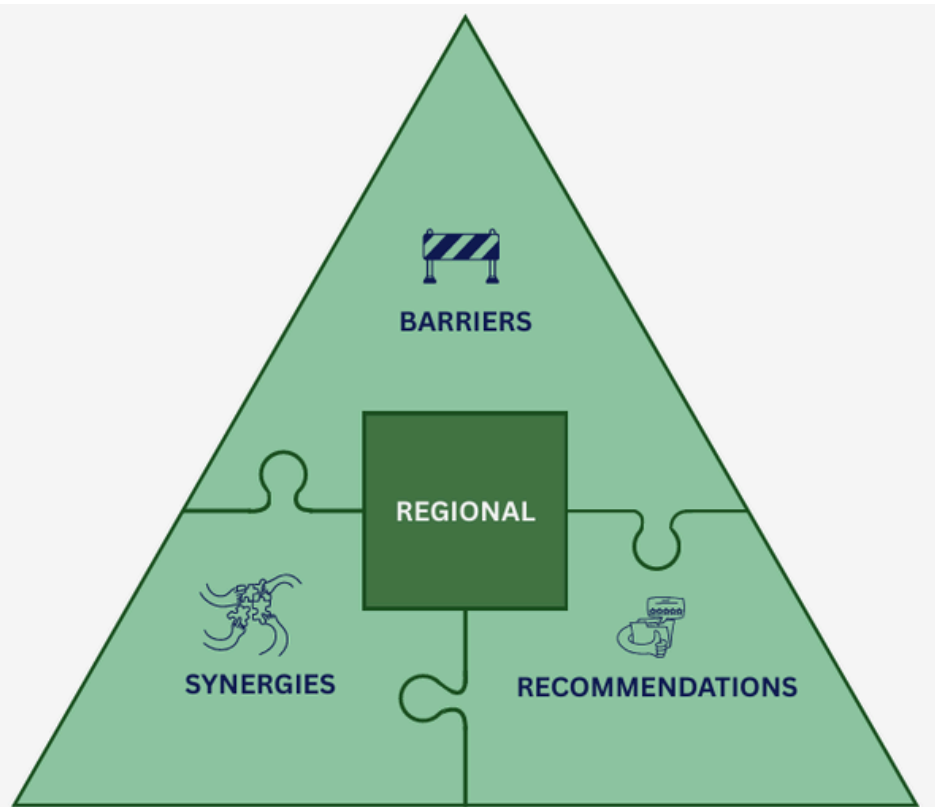
+30p

+30p

Cooperarea în zonele urbane funcționale și guvernanta multi-level

NIVELUL REGIONAL - Agenții de Dezvoltare Regională.

Motivate de atingerea ratelor de absorbție și de reducerea decalajelor de dezvoltare.

Mesaje cheie

- 01 Responsabilitățile Agențiilor de Dezvoltare Regională, constituite ca ONG-uri cu statut specific în România, ar trebui clarificate în detaliu.
- 02 Ar trebui să se pună un accent mai mare pe planificarea strategică pe termen lung. Comportamentul reactiv ar trebui abandonat.
- 03 Deciziile strategice ar trebui luate mai aproape de teritoriu și pe baza nevoilor reale la nivel local.
- 04 Agențiile de Dezvoltare Regională ar trebui să își crească capacitatea instituțională și să dispună de mai mult personal pentru a putea face față volumului de muncă rezultat din descentralizarea programului regional și din desemnarea lor ca autorități de management.

„Strategiile la nivel regional nu ar trebui considerate simple instrumente de finanțare a proiectelor, ci ar trebui să ofere soluții la nevoile reale ale autorităților locale.”

Oferta EUI de îmbunătățire a capacității administrative

Evenimente

Evaluările inter pares

Schimburi între orașe

portico

Capacity building events

Peer Reviews

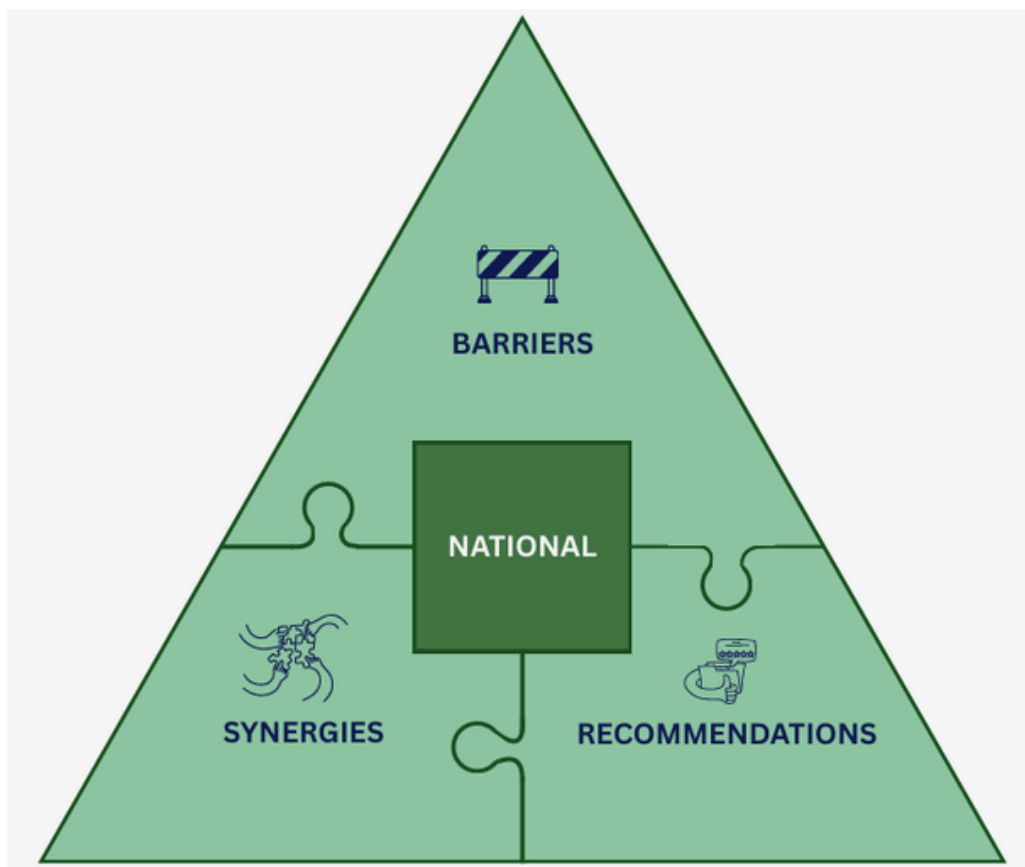
City-to-City Exchanges

portico

Cooperarea în zonele urbane funcționale și guvernanta multi-level

NIVELUL NAȚIONAL - Ministerele și agențiile naționale.
Motivate de reducerea disparităților și crearea cadrului legal.

„Ascultați vocile de la celalte niveluri teritoriale”.

Mesaje cheie

- 01** **Planificarea strategică** și elaborarea unui cadru juridic solid ar trebui să se bazeze pe consultarea organismelor locale și regionale, precum și a diferitelor asociații care reprezintă autoritățile publice urbane sau rurale.
- 02** Stabilirea unor **acorduri/contracte clare privind proiectele majore de infrastructură** pentru a formaliza cooperarea între nivelurile local și național.
- 03** Consolidarea nivelului local prin **descentralizare** și delegarea sarcinilor.
- 04** Luarea în considerare a opțiunii de **transformare** a zonelor metropolitane în unități teritorial-administrative.

05

Atragerea de resurse
pentru cooperare în
zonele urbane
funcționale

Atragerea de resurse pentru cooperare în zonele urbane funcționale

Colaborarea în cadrul și între zonele urbane funcționale este un proces complex, cu numeroase implicații la diferite niveluri de competență teritorială și profesională. Reunirea mai multor părți interesate, cu interese adesea divergente, necesită competențe și expertiză specifice în articularea inițiativelor comune și în oferirea de stimulente puternice pentru punerea lor în aplicare. Impactul și durabilitatea acestor inițiative comune depind de alocarea resurselor, furnizate la momentul potrivit și în cantitate și calitate suficiente. În timp ce în cazul proiectelor individuale aceasta poate fi o sarcină simplă, în ceea ce privește colaborarea între zonele urbane funcționale, alocarea resurselor devine mai dificilă.

Atragerea de resurse pentru cooperare în zonele urbane funcționale

Atelier de lucru interactiv

Sesiunea a început cu o serie de prezentări în care s-au împărtășit exemple europene și românești de abordări inovatoare în ceea ce privește cooperarea în materie de resurse la nivelul zonelor urbane funcționale.

Au fost prezentate metode și tehnici, precum și sfaturi cu privire la modul de abordare a provocărilor specifice identificate.

Principalele provocări

- 01 Cum identificăm resursele interne și externe necesare pentru a coopera eficient în cadrul unei zone urbane funcționale?
- 02 Cum îmbunătățim cunoștințele privind diversitatea surselor de finanțare, inclusiv unele dintre cele mai puțin cunoscute și mai inovatoare?
- 03 Cum asigurăm finanțarea durabilă pe termen lung pentru proiectele strategice din zonele urbane funcționale?
- 04 Cum dezvoltăm un leadership puternic pentru a gestiona fondurile și a construi încredere în cadrul zonelor urbane funcționale?

Atragerea de resurse pentru cooperare în zonele urbane funcționale

Studiu de caz: Valea Jiului, România

Valea Jiu este o regiune minieră din România, cu o economie în declin. Din cele 15 mine, doar patru mai funcționează, iar zona a pierdut în ultimele decenii peste 40% din locuitori. **Asociația de Dezvoltare Teritorială Integrată Valea Jiului** (formată din șase municipalități și alți factori relevanți) implementează singurul ITI urban (Investiții Teritoriale Integrate) din România, cu finanțare FEDR și din Just Transition Fund. Obiectivul este revitalizarea economică și socială durabilă a regiunii.

Protocolul de colaborare pentru dezvoltarea Văii Jiu este semnat de actorii locali (primari, universitate, compania minieră CNH, INSEMEX, sectorul privat, sindicate și ONG-uri).

03

Asigurarea flexibilității în timpul implementării proiectelor: deși orientarea strategică trebuie respectată în permanență, implementarea diverselor acțiuni trebuie să fie suficient de flexibilă pentru a se adapta la circumstanțele și posibilitățile reale.

TIP

Strategia, care reprezintă coloana vertebrală a ITI, este coordonată de Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene. Această abordare s-a dovedit eficientă, deoarece protejează împotriva schimbării continue a priorităților locale, asigurând o mai mare coerență a intervențiilor.

Acest model de guvernare este versatil și poate atrage diferite tipuri de fonduri pentru dezvoltare. Permite o combinație de părți interesate, inclusiv cetățeni, ceea ce denotă o reprezentativitate ridicată, este eficient în ceea ce privește procedurile de lucru și este extrem de receptiv.

Mesaje cheie

01

Valorificarea punctelor forte existente: intervențiile s-au bazat pe resursele existente în zonă, precum rețeaua electrică performantă, forța de muncă calificată, terenurile accesibile, resursele naturale, societatea civilă dinamică și patrimoniul industrial valoros.

02

Dezvoltați o cultură antreprenorială: chiar dacă structurile instituționale și sprijinul sunt în vigoare, schimbarea reală și impactul durabil pot fi realizate numai dacă este activat un ecosistem antreprenorial dinamic.

Asociația de Dezvoltare Teritorială Integrată Valea Jiului
Alexandru Kelemen realizând prezentarea.

Atragerea de resurse pentru cooperare în zonele urbane funcționale

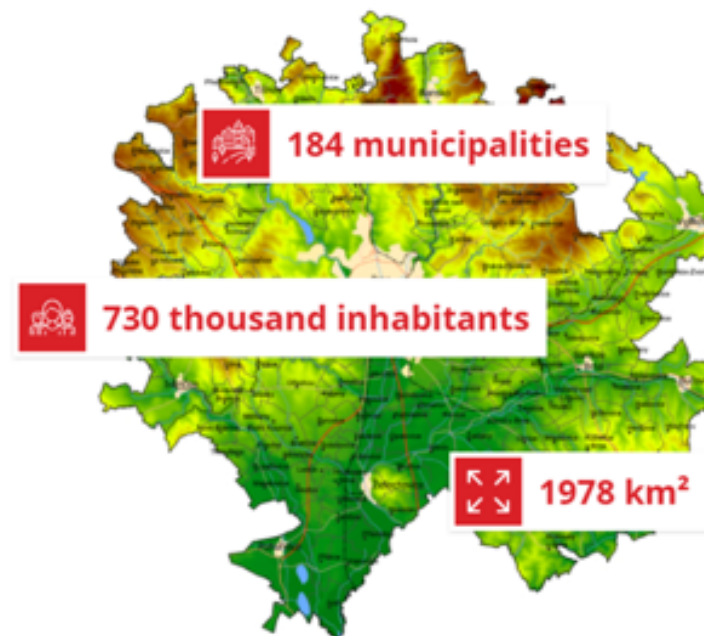
Studiu de caz: Zona Metropolitană Brno, Cehia

Zona metropolitană Brno cuprinde peste 180 de municipalități, cu o populație de 730 de mii de locuitori. Strategia Integrată pentru zona metropolitană Brno utilizează multiple surse de finanțare, fiind guvernată de următoarele principii :

- Integrare spațială – concentrarea pe proiecte strategice cheie;
- Integrare factuală – implementarea coordonată a activităților interconectate cu structuri comune de management;
- Integrarea financiară – finanțarea proiectelor integrate din diverse obiective specifice ale programelor operaționale;
- Integrarea organizațională – o abordare comună coordonată, cu implicarea părților interesate din teritoriu, bazată pe principiul parteneriatului.

František Kubeš discută principalele aspecte privind colaborarea în zona metropolitană Brno în cadrul sesiunii interactive.

Zona metropolitană Brno utilizează Investițiile teritoriale integrate (ITI) pentru a coopera și a partaja resurse între numeroasele municipalități din zona urbană funcțională. Această abordare necesită o structură de guvernare puternică, dar permite o mare diversitate în proiectele finanțate. Un exemplu este prezentat mai jos.

Atragerea de resurse pentru cooperare în zonele urbane funcționale

Studiu de caz: Zona Metropolitană Brno, Cehia

Orașul Brno coordonează o inițiativă în domeniul transporturilor în valoare de mai multe milioane de euro, o soluție integrată care leagă trei proiecte majore de investiții — relocarea unei linii de tramvai, modernizarea terminalului de autobuze și înlocuirea conductelor de abur învechite cu o infrastructură de apă caldă eficientă din punct de vedere energetic. Acțiunile au fost sincronizate în timp și ca amploare grație instrumentului de investiții teritoriale integrate.

Mesaje cheie

01

Adoptați o abordare ecosistemică: combinați investiții separate, dar complementare (relocarea tramvaiului, modernizarea terminalului de autobuze, înlocuirea infrastructurii de alimentare cu apă) pentru a dezvolta o abordare integrată a dezvoltării urbane durabile.

02

Catalizator pentru dezvoltarea urbană viitoare: soluția a consolidat competitivitatea zonei metropolitane Brno, a stimulat investiții suplimentare (de exemplu: parc, parcare, spațiu public) și a pregătit terenul pentru viitoarea relocare a gării principale din zona metropolitană, eliberând astfel un teren important pentru dezvoltare în orașul Brno.

03

Parteneriate solide între părțile interesate: sub conducerea orașului Brno, parteneriatul a inclus organisme publice, companii private și organizații civice. Abordarea bazată pe colaborare și consultare, utilizând mecanismul ITI, a avut un mare succes.

TIP

Prin utilizarea unui instrument integrat (ITI) care coordonează proiecte din mai multe sectoare și prin coordonare, comunicare și planificare din timp, a fost posibilă combinarea transportului cu beneficii pentru mediu, modernizând infrastructura energetică învechită, alături de investiții în mobilitate.

Traffic solution in the Trnitá area - Brno Metropolitan Area

Czech Republic
COUNTRY

732,000
POPULATION

22.5 million EUR
BUDGET (2017-2021)

65% EU Funding, 35% Own funding
FUNDING SOURCES

City of Brno as coordinator
PRACTICE OWNER

Transport
THEME

DESCRIPTION OF THE PRACTICE

This integrated solution links three major investment projects in the City of Brno—relocation of a tram line, modernization of the Zvonarka bus terminal, and replacement of obsolete steam pipes with energy-efficient hot-water infrastructure. The actions were synchronized in time and scope thanks to the integrated territorial investment instrument.

STRONG POINTS

- Complex integration and coordination - the project successfully combined three separate but complementary investments (tram relocation, bus terminal modernization, replacement of steam pipelines with hot-water infrastructure), coordinated through the ITI instrument across different Operational Programmes.
- Improved mobility and connectivity - it enhanced links between long-distance buses, local public transport, individual car traffic, and non-motorized transport, significantly improving access and flow in a previously congested area.
- Environmental benefits - the switch from clean to hot-water networks reduced heat losses, increased efficiency, and led to energy savings and lower CO₂ emissions, contributing to better air quality of the city.
- Higher comfort and accessibility for passengers - the modernized Zvonarka terminal, new tram stop with barrier-free access, improved orientation and safety, and new facilities raised the quality of passenger experience.
- Catalyst for further urban development - the solution strengthened the competitiveness of the Brno Metropolitan Area, stimulated additional investments in e.g. park, parking, public space, and prepared the ground for the future relocation of the main railway station in the Metropolitan Area, thus liberating a major new development site in the city of Brno.

TOP 3 CHALLENGES

- Delays in construction - the tram line project was postponed twice due to the need to maintain traffic serviceability, ensure access for emergency services, and later because of COVID-19 restrictions and labour shortages.
- Coordination of multiple projects and stakeholders - synchronizing activities of the City of Brno, Public Transport Company, Bus Terminal operator, Trnitá Brno, and Roads and Motorways Directorate required intensive planning and continuous communication.
- Financial and technical adjustments - changes in financial plans, supply chain delays (e.g. construction materials, lighting), and adapting technical solutions to unexpected conditions caused complications.

KEY STAKEHOLDERS

- City of Brno (Sub-Department of ITI management and metropolitan cooperation) - ensured overall coordination, provided the framework to synchronize timelines, financing, and to foster synergies across all projects. City of Brno also co-financed infrastructure projects by Brno Transport company.
- Department public local transport (Brno Public Transport Company) - implemented the new tram line project.
- ČSAV Brno holding, a.s. - investor and operator of the modernization of the Zvonarka bus terminal.
- Brno heating company, a.s. - carried out the conversion from steam to hot-water pipelines.
- Bohatství s.r.o., a.d.s. (Roads and Motorways Directorate) - involved in the expansion of the main urban ring road capacity.
- Passengers, residents, and businesses in Brno south and the wider Brno Metropolitan Area - design beneficiaries. The reconstruction of the Zvonarka bus station was welcomed not only by the locals, but also by passengers from different parts of Europe who travel here daily.

KEY STAKEHOLDERS

- City of Brno (Sub-Department of ITI management and metropolitan cooperation) - ensured overall coordination, provided the framework to synchronize timelines, financing, and to foster synergies across all projects. City of Brno also co-financed infrastructure projects by Brno Transport company.
- Department public local transport (Brno Public Transport Company) - implemented the new tram line project.
- ČSAV Brno holding, a.s. - investor and operator of the modernization of the Zvonarka bus terminal.
- Brno heating company, a.s. - carried out the conversion from steam to hot-water pipelines.
- Bohatství s.r.o., a.d.s. (Roads and Motorways Directorate) - involved in the expansion of the main urban ring road capacity.
- Passengers, residents, and businesses in Brno south and the wider Brno Metropolitan Area - design beneficiaries. The reconstruction of the Zvonarka bus station was welcomed not only by the locals, but also by passengers from different parts of Europe who travel here daily.

MAIN RESULTS

- 1,417 km of new tram line built (Pilot) with full barrier-free access.
- 1 modernized transport terminal (Zvonarka) including 30 bicycle parking spaces and 65 car parking spaces (15 P+R, 10 K+R).
- 401 t CO₂/year reduction in greenhouse gas emissions thanks to the switch from steam to hot-water pipelines.

TRANSFER TIPS

- Use an integrated instrument - coordinating projects across multiple sectors, Operational Programmes is only feasible with an integrated tool (like ITI).
- Invest in early coordination and planning - success depended on detailed preparation, joint scheduling, and constant communication among the city, transport operators, utilities, and state agencies.
- Combine transport with environmental gains - upgrading outdated energy infrastructure alongside mobility investments maximized impact of the road revitalization.

portico
URBAN INITIATIVE EU

Pathways from individual effort to shared success - Collaborative Approaches to Sustainable Urban Development in Romania
16-17 September 2025

EUROPEAN URBAN INITIATIVE

Atragerea de resurse pentru cooperare în zonele urbane funcționale

Studiu de caz: Zona Metropolitană Oradea

Letitia Motoc a reflectat asupra modului în care adoptarea unei abordări colaborative a propulsat Zona Metropolitană Oradea ca lider în Regiunea de Nord-Vest în absorbția fondurilor europene, în special din politica de coeziune a UE.

ADI Zona Metropolitană Oradea a fost înființată în 2005. Aceasta a jucat un rol esențial în înființarea a 6 asociații sectoriale de dezvoltare intercomunitară, care funcționează ca entități distincte și independente, furnizând următoarele servicii de utilitate publică:

- gestionarea deșeurilor solide;
- alimentarea cu apă și tratarea apelor uzate;
- parcuri industriale;
- încălzire urbană modernizată;
- transport public și mobilitate urbană sustenabilă.

Letitia Motoc, Director de programe, Zona Metropolitană Oradea

ADI Zona Metropolitană Oradea oferă sprijin în identificarea programelor de finanțare relevante pentru finanțarea intervențiilor de dezvoltare ale membrilor săi, precum și în structurarea proiectelor acestora și monitorizarea implementării lor. Asociația oferă sprijin sub formă de resurse umane, tehnice și financiare pentru dezvoltarea durabilă a fiecărui membru și a asociației în ansamblu.

De asemenea, Zona Metropolitană beneficiază de o cooperare strânsă cu Consiliul Județean Bihor, precum și cu administrația națională, cum ar fi Ministerul Transporturilor, pentru dezvoltarea infrastructurii rutiere majore și a proiectelor feroviare/tramvai.

Pe lângă organismele publice, Zona Metropolitană Oradea colaborează și cu universități și institute de cercetare locale, de exemplu în cadrul Centrului Metropolitan pentru Dezvoltare Geotermală, și, din ce în ce mai mult, cu sectorul privat. Cu o sumă inițială modestă, asociația a înființat un fond rulant care acordă împrumuturi-punte beneficiarilor de granturi pentru a le ajuta fluxul de numerar, fond care s-a dovedit popular și de succes.

Atragerea de resurse pentru cooperare în zonele urbane funcționale

Mesaje cheie

- 01 Resursele umane sunt esențiale în inițiativele de colaborare, dar ele trebuie să fie însoțite de resurse materiale, informaționale și, bineînțeles, financiare.
- 02 Conducerea (a avea persoana potrivită la locul potrivit), cultura organizațională, asumarea responsabilității pentru acțiuni și rezultate și existența unui prieten critic au fost menționate ca ingrediente cheie pentru colaborare.
- 03 Pe lângă subvențiile acordate de UE și de alte instituții, municipalitățile vor lua în considerare surse alternative de finanțare. Participanții au menționat mecanismul fondului rulant existent în zona metropolitană Oradea, ca metodă inovatoare de abordare a provocărilor legate de fluxul de numerar.
- 04 Cel mai important aspect în ceea ce privește sustenabilitatea este asigurarea proprietății asupra rezultatelor, împreună cu un sistem solid de monitorizare bazat pe date și dovezi.

06 Vizite de studiu

Vizitele de studiu în Zona Metropolitană Cluj

Vizitele de studiu au fost organizate în prima zi a evenimentului, cu sprijinul Zonei Metropolitane Cluj și al Primăriei Cluj-Napoca. Au început de pe malurile râului Someș, transformate în "coridorul verde-albastru de mobilitate durabilă" al orașului cu sprijin financiar obținut din Programul Operațional Regional 2014-2020. Deoarece râul Someș leagă mai multe localități, obiectivul este de a extinde investițiile la nivelul zonei metropolitane. Acest lucru implică o colaborare strânsă între municipalitate și alte unități administrative.

TVizitele s-au încheiat la Centrul Regional de Excelență pentru Industrii Creative, finanțat din Programul Operațional Regional 2007-2013. Trei laboratoare de cercetare și inovare din cadrul Centrului au fost dotate cu ajutorul fondurilor disponibile în cadrul programului Urban Innovative Actions Initiative 2014-2020. Centrul face parte din Cluj Innovation Park. Alte investiții complementare sunt grupate în zonă. Acestea au rezultat din proiecte implementate de diverse părți interesate cu finanțare din Programul Operațional Competitivitate 2014-2020.

A fost vizitată și o investiție complementară: Parcul Feroviarilor. Acesta a fost revitalizat printr-un proiect finanțat din Programul Regional Nord-Vest 2021-2027. Pavilionul Tineretului din cadrul parcului facilitează implicarea tinerilor în viața comunității.

Principalele concluzii ale vizitelor

- ✓ Colaborarea și cooperarea sunt esențiale pentru elaborarea și implementarea unor proiecte de impact, și de bună calitate, precum și pentru extinderea acestora de la nivelul orașului la nivelul zonei metropolitane.
- ✓ Colaborarea și cooperarea pot lua mai multe forme și pot implica diverse părți interesate, inclusiv cetățenii.
- ✓ Proiectele trebuie să fie sinergice și complementare. În acest scop, ele trebuie să fie integrate în strategii mai ample.
- ✓ Utilizarea complementară a diferitelor surse de finanțare pentru a spori impactul proiectelor ar trebui să facă parte din abordarea strategică.
- ✓ Orașele mai mari și mai dezvoltate ar putea sprijini orașele mai mici în implementarea unor proiecte similare. Unele dintre domeniile de interes special sunt:
 - infrastructură verde;
 - soluții bazate pe natură și atenție acordată conservării biodiversității;
 - implicarea tinerilor.

“Există potențial pentru dezvoltare (...) bazat pe cooperarea multi-level.”

07 Concluzii și recomandări

CE AM ÎNVĂȚAT DIN ACEASTĂ EXPERIENȚĂ?

Participanții au fost rugați să completeze jurnale de învățare în timpul evenimentului, evidențiind cele mai importante lecții învățate în diferite sesiuni.

Mulți au menționat utilitatea prezentării generale oferite de Comisia Europeană și importanța crucială a finanțării UE pentru dezvoltarea urbană durabilă în România.

Colaborarea a fost menționată aici în diferite dimensiuni - pe verticală între nivelurile teritoriale și pe orizontală între autorități în cadrul zonelor funcționale, precum și cu mediul academic și sectorul privat. „Ecosistem, nu ego-sistem”, o expresie inventată în cadrul Forumului primarilor, a avut un impact puternic asupra participanților și a fost repetată de mai multe ori în jurnale.

Mulți participanți au pus accentul pe factorii de mediu/climă, precum și pe aspectele sociale ale dezvoltării urbane și pe modul în care o cooperare mai bună poate îmbunătăți ambele aspecte.

Participanții au evidențiat diverse necesități de consolidare a capacităților relevante pentru tema colaborării. Acestea includ ajutorul pentru îmbunătățirea proceselor de elaborare și implementare a strategiilor, sporirea implicării părților interesate în dezvoltarea urbană, pregătirea pentru provocări precum atenuarea/adaptarea la schimbările climatice și creșterea semnificativă a ofertei de locuințe la prețuri accesibile în locații strategice, îmbunătățirea analizei teritoriale la nivel de zonă urbană funcțională și utilizarea instrumentelor financiare reînnoibile.

Recomandări generale

Rezultatele diferitelor sesiuni au oferit informații valoroase, anumite teme cheie fiind recurente. Acestea au fost sintetizate într-un număr redus de recomandări cheie, care sunt prezentate mai jos:

- 01 Completarea cadrului juridic pentru colaborarea între autorități în zonele urbane funcționale:** utilizarea unei abordări de co-creare care valorifică contribuțiile de la toate nivelurile teritoriale relevante.
- 02 Luați în considerare pe deplin schimbările demografice atunci când elaborați strategii de dezvoltare urbană durabilă:** îmbunătățiți planificarea spațială pe mai multe niveluri pentru a anticipa mai bine tendințele demografice cheie.
- 03 Folosiți la maximum instrumentele disponibile pentru a sprijini colaborarea:** such as Ghidul metodologic pentru zonele funcționale elaborat de Banca Mondială și New European Bauhaus care are ca valoare fundamentală co-crearea.
- 04 Îmbunătățirea colaborării cu mediul academic, întreprinderile private și cetățenii:** o colaborare autentică de tip "quaduple helix" va spori relevanța strategiilor și proiectelor urbane.
- 05 Evitați dependența excesivă de subvenții pentru finanțarea dezvoltării urbane:** încheiați parteneriate cu instituții financiare pentru a crea instrumente financiare reînnoibile și cu întreprinderi pentru a mobiliza fonduri private.
- 06 Nu vă fie teamă să începeți o colaborare mai strânsă cu autoritățile urbane învecinate.** Exemplele au arătat că se pot obține multe rezultate doar cu o atitudine pozitivă și voința de a reuși.

Recomandări specifice pentru fiecare sesiune

Raportul conține o serie de recomandări specifice pentru fiecare dintre cele trei sesiuni tematice principale ale evenimentului, deși acestea se suprapun într-o oarecare măsură. Aceste recomandări specifice sunt rezumate aici:

Abordare strategică

- 01 Realizați **studii preliminare** înainte de a crea structuri formale de colaborare teritorială, pentru a explora întregul potențial și diferitele oportunități de colaborare.
- 02 Propuneți **mecanisme și instrumente pentru colaborarea și consolidarea încrederii între autorități**, precum și stimulente, cum ar fi punctaje suplimentare pentru proiectele dezvoltate în parteneriat.
- 03 Elaborați **portofolii** de proiecte interinstituționale la nivelul FUA, inclusiv proiecte emblematice cu prioritate ridicată, echilibrate cu inițiative de mai mică amploare.
- 04 Stabiliți un **dialog structurat între autoritățile urbane și rurale** pentru a construi o înțelegere reciprocă a avantajelor cooperării și luați în considerare finanțarea dedicată pentru inițiativele de **colaborare urban-rurală**.

Guvernanță multi-level

- 05 Consolidați colaborarea pe verticală și orizontală pentru a spori **coerența și alinierea** între strategiile sectoriale și pentru a consolida caracterul orientat către nevoi al strategiilor bazate pe particularitățile teritoriului.
- 06 Utilizați o abordare integrată în ceea ce privește **colectarea și gestionarea datelor**. Conveniți la nivel național, regional și local asupra seturilor de date comparabile, permițând în același timp municipalităților să surprindă specificul contextului local.
- 07 Stabiliți **acorduri/contracte clare** privind proiectele majore de infrastructură pentru a formaliza cooperarea între nivelurile local și național.
- 08 Promovați **dialogul** între diferite niveluri de guvernanță, de exemplu prin înființarea de birouri care să ajute municipalitățile să se angajeze în activități de parteneriat cu actori privați, regionali și naționali.

Identificarea resurselor

- 09 Pentru o colaborare eficientă, concentrați-vă pe stabilirea unui **leadership puternic** (având persoana potrivită la locul potrivit), o **cultură organizațională favorabilă** și asigurați-vă că aveți cel puțin un **prieten critic**.
- 10 În ceea ce privește sustenabilitatea, consolidați parteneriatul cu diverse tipuri de părți interesate și asigurați un sistem solid de monitorizare bazat pe dovezi pentru a garanta **asumarea colectivă a responsabilității** pentru rezultate.
- 11 Luați în considerare implementarea unor **mecanisme inovatoare** de fonduri reînnoibile, similare celor utilizate de Zona Metropolitană Oradea, pentru a ajuta la soluționarea problemelor legate de **fluxul de numerar**.
- 12 **Investiți în consolidarea capacităților** și sprijinul prin asistență tehnică și alte oportunități la nivelul UE. Luați în considerare programele și evenimentele naționale de consolidare a capacităților pentru a promova o mai bună **cooperare la nivel local, regional și național**.

EUI Capacity Building offer

Capacity building events

Capacity Building events comprise of a **wide range of formats**: workshops, seminars, etc. enabling cities to improve their capacity to design and implement Sustainable Urban Development (SUD) via **practical, replicable and inspirational** exercises and practices. They can be EU-wide, cluster or national (UCP-led).

Peer Reviews

Peer Reviews are designed to help European cities with the **design and implementation of their SUD strategies**, through a process of benchmarking and peer learning. This format involves two roles: 'cities under review', working with four to six cities each, acting as 'peer reviewers' to address concrete challenges in **developing, implementing or monitoring** effective SUD strategies. **Call-based**.

City-to-City Exchanges

A City-to-City Exchange brings together an urban authority facing a specific implementation challenge related to SUD and 1-2 other urban authorities from different EU Member States with expertise which could help tackle this challenge. The cities visit each other for in-depth face-to-face exchanges which are **quick to implement**. **Call for applications is continuously open!**

portico
URBAN-INITIATIVE.EU

Portico is the urban knowledge platform developed by the EUI and funded by the European Union to support better urban policy and strategy design, implementation, and mainstreaming. The platform connects urban actors with the knowledge, people, and initiatives they need to implement sustainable urban strategies.

„Am învățat să găsim în EUI un partener care ne poate sprijini acțiunile de dezvoltare”.

Multe dintre nevoile de consolidare a capacităților identificate de participanții la evenimentul din România pot fi abordate de EUI prin intermediul diverselor instrumente practice pe care le oferă. Acestea includ **schimburi între orașe, evaluări inter pares** și evenimente de consolidare a capacităților axate pe teme specifice. Informații suplimentare despre toate aceste instrumente pot fi accesate prin intermediul codurilor QR de mai jos.

De asemenea, EUI găzduiește platforma europeană de cunoștințe urbane Portico, unde veți găsi:

- O gamă largă de bune practici urbane sunt prezentate în secțiunea de studii de caz urbane din [Portico Knowledge Hub](#).
- Toate orașele interesate să realizeze schimburi interurbane cu omologii din UE prin intermediul [Portico community](#).

**Pentru mai multe informații, vizitați pagina
[EUI - Romania Urban Contact Point](#)**